

<p style="text-align: center;">NEVENA DAKOVIĆ</p> <p style="text-align: center;">IZMIŠLJAJUĆI/ZAMIŠLJAJUĆI BEOGRAD: PREVAZILAŽENJE BALKANIZMA</p>	
Typology	Summer Course
	<p>This course addresses to MA and PhD students.</p> <p>Uvod:</p> <p>Cilj predavanja je analiza i mapiranje podeljenih (i)storija Beograda i njegovog "urbanog pejzaža" u periodu 1918-2018 – drugim rečima od ranog do nikada završenog modernizma – kao vizuelnih (u smislu vidljivih i oblikovanih u vizuelnom diskursu i tekstu) narativa portage za identitetom koji prevazilazi balkanizaciju ali ne doseže potpunu evropeizaciju i nove identitetske granice. Beograd poslednjih sto godina (1918-2018) bio je prestonica sedam država koje su se smenjivale na teritoriji bivše Jugoslavije; prostor ukrštanja različitih kulturnih i identitetskih uticaja; istorijskih upliva, Vizantijskog i Ruskog misticizma, nestajućeg Orijentalizma i uvek prisutne Vesternizacije/Evropeizacije a u okvirima moderne, modernizma i modernizacije. Svi ovi elementi odražavaju večitu političku neodumicu i oklevanje između suprotstavljenih koncepta identiteta, ideologije, kulture, tradicije, itd. Razvoj moderne i nedovođive Evropeizacije istražujemo kroz promišljanja i analizu konstrukcije identiteta grada (urbanizacija kao fina spona moderne imetropole upor. Benjamin) oblikovanog, pre svega, kroz vizuelne narative (od filma do webserija) i diskurse kontekstualizovane u okvirima (pri)povesti svakodnevnog života, istorije Beograda/Srbije/Jugoslavije/Balkana. Veliko polje vizuelne kulture – različitih medijskih i umetničkih predstava, slika i prizora – predmet je trostrukе analize pojmljeno kao:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Propulzivni i dinamični prostor kontrastnih modela nacionalnih i kulturnih identiteta oblikovanih u eri moderne, Evropeizacije i EU integracija. • Znak primamljive i zavodljive Evropeizacije janusovskog lika koja prouzrokuje zadovoljstvo/nelagodu, fascinaciju/razočaranje te deluju koliko afirmativno toliko i subverzivno-kritički. • <i>Niz</i> tropa beogradskog kao graničnog identiteta između Balkana i Evrope, moderne i njenih post i neo varijacija. <p>Ključne teme predavanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Beograd, vizuelni tekst, identitet, nacija</u> <p>Odabrani vremenski period jedan je od ključnih i tipičnih epoha prožimanja uticaja – sabirna tačka evropeizacije, balkanizacije, moderne i modernog života. Periodu između dva svetska rata (1918-1941) pečat daju: opsesija vizuelnim, vidljivim, popularnom kulturom; rastući uticaj i dinamični razvoj sveta medija (film, fotografija, radio, štampa, popularno pozorište i industrija zabave); socijalna diverzifikacija (bele kragne, blasé saloni, intelektualci obrazovani na svetskim univerzitetima); pojava potrošačke kulture i slobodnog vremena; sveobuhvatna mobilnost i menjajući obrasci svakodnevnog života. Na Balkanu, u uobičajenom kašnjenju za svetom (jet-legged) odložena moderna (upor. under-modernity, D. Mishkova, 2018) takođe</p>
Description	

upućuje na industrijalizaciju, urbanizaciju, spektakularizaciju i diskurzivno preoblikovanje nacije, nacionalne države i nacionalnog identiteta – kroz eklektičke i sinergične vizuelne diskurse – tokom 19og i 20og veka.

Ključna odlika beogradske moderne je upravo njena večna nedovršenost usled repetitivno cikličnog razvoja društva ukljštenog “negde između” različitih prostora i vremena; u kulturnim, političkim i istorijskim procepcima; te pozicionirajući nacionalno kao vrstu otvorenog jaza i neodređenosti. Značajna uloga vizuelnog diskursa u kompleksnom “izvođenju” složenog nacionalnog identiteta nastala je upravo tokom sukcesije antitetičkih kultura i njihovih cikličnih sukoba u regionu (upor. John Allcock, 2004). Identitsko čvorište, pak, može se opisati kao sukob tradicionalnog/modernog; Orijenta, ruralnog, balkanskog/ Zapada, urbanog, evropskog ali i kroz binarizme Istok/Zapad, Sever/Jug ; I /III svet ; dinarska zajedinca/ zadruga (upor. B. Dvorniković, 1939, Dinko Tomašić, 1964) ili nasleđa četiri nestale imperije (upor. D. Mishkova, 2018). Navedeni binarizmi – dopunjeni (nepomirljivim?) političkim opcijama koje se nalaze pred modernom Srbijom (EU integracije, populizam desnog centra, Balkan, Rusija, Kina, SAD...) – mapiraju vaskoliki ideoološki, politički ili istorijski izbor Beograda na razmeđi centralnoevropskog i francuskog kulturnog modela; te obavijenog velom orientalnog, balkanskog i feudalnog nasleđa u vremenu prelivanja moderne, postmoderne i neomoderne.

- Vizuelna moderna

Izbor umetničkih i medijskih vizuelnih tekstova, kao studija slučaja, argumentovan je važnošću koju moderna – koja prihvata nove, sinergične umetničke i medijske prakse – pridaje čulu vida, vidljivom i vizulenom (upor. Maurice Merle Ponty, 1964). Istorizacija moderne, dakle, nedovođiva je od istraživanja vizuelnog kroz geneologiju i arheologiju medija, umetnosti, zabave i popularne kulture (u rasponu od vodvilja, svetskih izložbi do panorama...). Vizuelno moderne je u velikoj meri sinonimno sa filmom usled brojnih ontoloških, socioloških, strukturalnih i drugih paralela (upor. Martin Jay, 1993; Robert Foster, 1988; Rosalind Krauss, 1973, 1993; David Bordwell, 1985) koje obuhvataju i: fragmentaciju narativa; transformaciju prostora i vremena (kao savršeno otelotvorene Bahtinovog hronotopa); novi diskurs nacije i revizije istorije; pojam filma atrakcije utemljenom na uhvaćenom pokretu i brzini (upor. Fuko o filmu kao epistemi “prekida i brze promene”, 2018).

- Analitičke i metodološke napomene

Analiza vizuelnog diskursa upućuje na prepoznavanje kontura istoriografske metafikcije (upor. Linda Hutcheon, 1989) koja “svesno problematizuje stvaranje fikcije i istorije i (...) podjednako je okrenuta reprezentaciji Istorije i istoriji (tradicije) reprezenacije”. Ponuđena dvostruka istorizacija omogućava interdisciplinarni pristup komparativnom istraživanju kulturne i nacionalne istorije, istorije moderne u Beogradu kao i žanrovske i medijske istorije vizuelne reprezentacije Beograda.

- Podeljena istorija Beogradske moderne: pod tuđim uticajem

Podeljenost i rascepljenost (i)istorije Beograda podržana je činjenicom da je razvoj beogradske (kao evropske) moderne određen diverzifikovanim uticajima Centralne Evrope (Habsburške monarhije); Pariza (Francuski uticaji su posebno ojačali tokom I svetskog rata); manjinskog nemačkog i italijanskog prisustva; nekad dominantnih a danas smanjenih Rusko/Slovenskih strujanja i ideje autentično balkanskog identiteta "ugnežedenog" između nacionalizma i multikulturalizma. Rastući spektar uticaja bukvalno je otelotvoren širenjem teritorije Beograda koji obuhvata obe strane reka Save i Dunava pretvarajući se u vrstu "ničije zemlje; prostor menjajućih granica podeljenih u sukobljenih imperija" (upor. Ljiljana Blagojević 2003).

Analogno vizuelni narativi i diskursi prelaze postavljene medijske, žanrovske i tekstuelne granice u kontinuiranom zamišljanju/izmišljanju urbanog pejzaža Beograda kao slike identiteta u "zaustavljenom koraku" između prevaziđenog Balkana i nedosegnute Evrope.

Bibliography (selected):

- Norris, D. (1999), *In the Wake of the Balkan Myth: Questions of Identity and Modernity*, London: Macmillan Press.
- Daković, N. (2011), "Imagining Belgrade: The Cultural/Cinematic Identity of a City on European Fringes" in Katia Pizzi, Godela Weiss-Sussex (eds), *The Cultural Identities of European Cities* Oxford: Piter Lang, pp. 61-77.
- Daković, N. (2008), "Europe Lost and Found: Serbian cinema and EU integrations", *New Cinemas: Journal of Contemporary Film*, Volume 4:2, pp. 93-103.
- Higson, A. (1989), "The Concept of National Cinema", *Screen* 30/4, pp. 36-46.
- Jameson, F. (1995), *The Geopolitical Aesthetic: Cinema and Space in the World System*, London: BFI.
- Kwon, M. (2002), *One Place After Another: Site-Specific Art and Locational Identity*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Martin-Jones, D. (2008), *Deleuze, Cinema and National Identity: Narrative Time in National Contexts*, Edinburgh: Edinburgh UP.
-

Proposed films:

- *Priča jednog dana ili Nedovršena simfonija jednog grada* (Maks Kalmič, 1941)
- *Nevinost bez zaštite* (Dušan Makavejev, 1968)
- *Grlom u jagode* (Srđan Karanović, 1974)
- *Nešto između*, Srđan Karanović, 1982)
- *Bal na vodi* (Jovan Aćin, 1986)
- *Underground* (Emir Kusturica, 1995)
- *Ubistvo s predumišljajem* (Gorčin Stojanović, 1996)
- *Rane* (Srđan Dragojević, 1998)
- *Zemlja istine, ljubavi i slobode* (Milutin Petrović, 2000)

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Profesionalac</i> (Dušan Kovačević, 2003) • <i>Praktični vodič kroz Beograd sa pevanjem i plakanjem</i> (Bojan Vuletić, 2011) • <i>Klip</i> (Maja Miloš, 2012) • <i>Samo kažem</i> (web serija, 2013) • <i>Senke nad Balkanom</i> (TV serija, Dragan Bjelogrlić, 2018) • <i>Jutro će promeniti sve</i> (Goran Stanković, 2018) 								
Impact	Po završetku predavanja student je: a) ovladao relevantnim znanjem o evropeizaciji Beograda u periodu 1918-2018. godine reflektovanoj u vizuelnom diskursu pre svega filma a potom i drugih vizuelenih i ekranskih medija. b) upoznao interdisciplinarni i multiperspektivni analitički i evropsko edukativni pristup problemima interkulturalizma c) stekao svest o istorijskoj uslovljenoosti kulturne evropeizacije – a posledično balkanizacije i upliva moderne u zamišljenim i izmišljenim gradskim pejzažima – Beograda poslednjih sto godina.								
Nº of hours	<table border="1"> <thead> <tr> <th>1st acad. year:</th> <th>2nd acad. year:</th> <th>3rd acad. year:</th> <th>Total over 3 years:</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>18</td></tr> </tbody> </table>	1st acad. year:	2nd acad. year:	3rd acad. year:	Total over 3 years:	6	6	6	18
1st acad. year:	2nd acad. year:	3rd acad. year:	Total over 3 years:						
6	6	6	18						
Nº of students	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>25</td> <td>25</td> <td>25</td> <td>75</td> </tr> </tbody> </table>	25	25	25	75				
25	25	25	75						
Discipline of audience	Music, Art, humanities								
Year/type of study	2 nd cycle (Masters)	Doctoral studies							
Nature	Optional	New							